

Luminița Suse

•

Bioglife

Coperta și tehnoredactarea:

ADINA UNGUR

Ilustrația copertei:

LUMINIȚA SUSE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SUSE, LUMINIȚA

Bioglife/Luminița Suse. -
Cluj-Napoca: Editura Limes, 2007

ISBN

© Luminița Suse

Luminița Suse

Bioglife

Cuvânt înainte de Aurel Pop
și postfață de Adina Ungur

Editura Limes
Cluj-Napoca
2007

Luminița Suse și viabila creație poetică atât în spațiu cât și în timp

Există o literatură a diasporei? Da! Cărțile multor autori răspândiți pe toate meridianele globului, apărute până la această dată, o confirmă. În acest context se încadrează și poeta Luminița Suse, stabilită de ani buni în îndepărtata Canadă. Cărțile ei: *Anotimpul licuricilor* (2001), *Sacrificiul mirării* (2002), *Geometrii singulare* (2003), *Duminica inimii* (2006) confirmă statutul de ambasadoare a scrisului românesc în țara de adopție, Canada, al Luminiței Suse.

Pe lângă problemele cotidiene, poeta Luminița Suse are puterea să scrie cu o tenacitate și punctualitate, demne de invidiat, fără a ieși din canoanele fiorului poetic românesc. Impactul cu noua cultură face casă bună cu noile orientări ale liricii actuale, iar ca mărturie stă noua înfățișare stilistică și editorială a creației poetei în volumul de față, de asemenea, harul de a scrie într-o manieră elegantă specific feminină, fiind capabilă să

jaloneze un echilibru artistic interior, puternic influențat de cultura autohtonă.

Dacă în volumele amintite autoarea își făcea *intrarea într-un templu al amintirilor* (*Prefața* de Adina Ungur), op-ul de față se prezintă într-o schimbare a registrului tematic. Îngrijorarea maternă pe tot parcursul evoluției spirituale și existențiale a "fiului" ei e revelată într-un limbaj simplu și provoacă profetic ipostaze decupate din pura realitate: *ți-am spus de când erai mic // când te-ai îndrăgostit prima dată // iar când te-a părăsit ai vrut să știi / dacă este cineva cu adevărat fericit / my own mother isn't happy, to begin with. (Învățăături către fiul meu)*. În *Bioglife*, poeta își urmează în paralel cursul firesc al existenței, coboară din turnul de fildeș, ia totul pe cont propriu, propagându-și discursul într-un spațiu plin de necunoscut și lăsând uneori urme ce pendulează între agonie și extaz: *eu îmi scriu versurile din mers / pe linia vieții // un pas transcrie în piatră / glifele trecerii mele (Semne de trecere)*.

Prin poemele acestui volum, autoarea propune cu deplină maturitate poetică un nou pact cu cititorul și anume acceptarea unei alocuțiuni precise despre iubire *iubirea mă definește / eu îi mărturisesc cuvintele, (Iu-bi-re)* sau își mărturisește respectul față de cei ce i-au dat viață: *de fiecare dată / când le strig numele,*

(Părinți) bucuria împlinirii viselor: *la rădăcina de vis / douăsprezece cuvinte fluieră, (Eu)* a tainelor: *arborii ne ascund ceva / cu ce grabă se dezbracă de frunziș, (Citire de frunze)* corupția și dramele ce bântuie printre cei lasați acasă: *câinii purtau în cozi gogoși semilună / nenumărați iepurași cu ochi migdalați / neamuri occidentale de papagali / nici un prieten și o mie de frați pătați / complici inegali la declararea de vină (Drama înrădăcinaților).*

Drumul parcurs cu demnă solitudine prin ținuturile Canadei este unul izbutit (dovadă stau cărțile apărute până în acest moment), fiindcă poeta Luminița Suse și-a însușit regulile jocului spiritual al așternerii emoțiilor pe hârtie, punându-și la "bătaie" întregul instrumentar poetic și în acest fel, devenind posesoarea unei creații durabile atât în spațiu cât și timp.

Luminița Suse și-a găsit sigură calea spre literatură, înaintând în încercări ale cunoașterii adevărului despre lume și viață, ce întotdeauna vor fi surprinse într-un minuțios program poetic, exprimat îngrijit și în același timp, bine conturat ca formă și conținut. Spre deosebire de alți confrăți de condei ai diasporei, Luminița Suse și-a impus personalitatea poetică printr-o originalitate riguroasă dar nelipsită de sensibilitate a discursului liric.

Cu siguranță Luminița Suse lasă prin aceste *semne de trecere* și o parte din preocupările ei privind *condiția poetului* în acest mileniu sau raporturile intra și extratextuale ale poeziei cu cititorul ei, cel ce va descoperi într-o diversitate a registrelor de exprimare, secvențe lirice memorabile, ce dau fiorului poetic credibilitate sau valoare.

N-am întocmit o analiză profundă a poemelor acestui volum, lăsându-i cititorului această plăcere. N-am făcut altceva decât să-l previn că are în față o poetă ce și-a asumat întreaga responsabilitate a actului de creație. Revin la întrebarea: există o literatură a diasporei? Da, și nu doar atât! Sunt ferm convins că și lectorii filologi sau criticii literari, după parcurgerea volumului de față îmi vor confirma răspunsul.

Satu Mare, România, 2007

Aurel Pop

*Fiul meu
este motivul
acestor semne de trecere*

Semne de trecere

lama timpului
își taie programatic
drum prin deșertul din palme

eu îmi scriu versurile din mers
pe linia vieții

pentru fiecare treizeci de pași
caligrafiați cu argint
pe nisip

un pas transcrie în piatră
glifele trecerii mele
poem apocrif

Petroglifă

de o viață urc munte
să ajung la rana amurgului
unde timpul își coagulează
semnele de trecere în ziua de dincolo

aproape că am ajuns

dar cine îmi înghite pământul de sub tălpi
ce tălpi dansează albastru pe frunte
oh, fruntea mea sprijină
din stele coborând
alt munte

Zidiți în pentagrame

nu trebuie să coborâm în pământ
ca să înrădăcinăm
focul

ori să construim biserici
de lemn pe fiecare planetă
din univers

nici să scormonim cerul cu sabia
minții până la placenta stelei
din care ne naștem

să lăsăm timpul să deșire crini
din trupurile noastre înscrise
în pentagrame
răni despicate în cinci canioane
așteptând izvorul
de apă și sare

așa o să îmbătrânim, imperfecți
în altarul oaselor
până când ne vom înălța
deodată cu stelele noastre
sângerând cosmogonie
în cădere

Eu

pe portativ de noapte
doisprezece greieri idealști
au visat colectiv
muzică

pe creanga de aur
cinci maimuțe revoluționare
au visat individual
omul

un singur om
visând lumină în somn
far pentru muzica de apoi
stea

din inimă
infinitate numărabilă de stele
visează în cădere
sămânță

la rădăcină de vis
douăsprezece cuvinte fluieră
din cinci muguri de os
eu

Versuri antigenitive

să eliminăm genitivul din gramatică
nimeni nu aparține nimănui
nimeni nu deține nimic
deși cât trăim ne deposedăm reciproc

nimic substanțial nu se poate restaura
în viața de dincolo

expresiile sunt infidele și impresiile expiră
inima pompează vin pentru suflet
și rugină pentru corp

amnezică pare metempsihoza
deși bănuim că în memoria morții rezidă
21 de grame de informație transcendentă

ce îi dă dreptul de a fi folosită la genitiv?
să ștergem moartea din dicționar
și atitudine

această crimă nu va fi pedepsită
oricum, se prescrie

Poezia

natură moartă
cu silabe mute
germinează sub mâna
răsucind penel-bisturiu
în inimă preaplină
de cuvinte cvasinăscute

în muzeul
străbătut de priviri anonime
printre metafore expuse public
doi vizitatori se războiesc
în rime
ochiul tău albind critic
și poezia
dezrădăcinată din mine

Aeriană

nu am timp de împământenit
hainele nu prind rădăcini
gândul levitează

nu dețin nimic de însămânțat
inelele nu se descompun
monezile sunt insolubile

am numai timp de înstelat
îngrop cinci colțuri în albastru
am încercat, se poate

nu mă trageți de călcâie înapoi
inutil e să îmi dislocați oasele
nu pot fi ruptă din context

sunt aeriană
de când m-am născut
îmi urmez capul, nu picioarele

într-o zi o să aplec fruntea, cuminte
să coboare stea
în locul meu

Triptic cu arbori

aprinderea focului

în fiecare zi
arborii scrijelesc orizontul
cu vârfuri de crengi uscate

nimic nu se întâmplă
nici cel mai mic semn de fum
dinspre norii aparent pârjoliți

doar uneori în zori sau la apus
o mână invizibilă aprinde cerul
cu aruncătoare de flăcări

istoriografie

spre sfârșitul verii
lupta de a scrie pe coala albastră
devine atât de disperată încât
frunzele aprinse abandonează arborii
transferând cronică anului
(încrustată neglijent pe pielea lor)
în inelul exterior al bazei de date din coajă

citire de frunze

arborii ne ascund ceva
cu ce grabă se dezbracă de frunziș

vino mai aproape de frunză
atinge nervurile Braille și citește

există istorie memorată în ele
copii la indigo ale poveștilor din cer

în anul 2005 - scrie acolo
apele s-au rostogolit peste pământuri
încând mulți oameni

s-au prăbușit avioane mai multe ca oricând
nenumărați soldați și-au scris viața pe
flăcări
și la fel au făcut și copiii sinucigași
îmbrăcați în bombe

ocean de cumulonimbus
au înnourat privirea
orizonturile s-au îngroșat iernând prematur
Doamne, întinde-ți mâna
și dezgheață-le o dată
pe toate!

Imagini în oglindă

îngerii sunt altruști
sar în ajutor trecând prin ziduri
fără să le dărâme

empatici
suferă lângă noi din toată inima
și nu sângerează

muți și uituci
îi cauți la telefon, le trimți email
nu răspund niciodată

merg pe ape
bătând din aripile înecaților
fără să le usuce

calcă pe jăratec
dar sub tălpile lor nu ard
notele noastre de plată

încă nu s-a aflat
cum de se mențin drepti
fără coloană vertebrală

țărâna nu îi înghite nicum
așa ultrasensibili, imateriali
lipsiți de personalitate

ah, îngerii
levitând cu ochii închiși
și creieri spălați de lumină

dacă ar încerca să se vadă
în ochii noștri
i-ar molipsi răceala din oglindă

Relativitate

inima a crescut mai repede
decât au îmbătrânit
întrebările

acum bate ritm de iarnă
și o strâng răspunsurile
încă tinere

Translație

mă duc să locuiesc în alte cuvinte
nu mai am loc de genitive ambigue
rime giratorii
strigăte

am inventat șapte puncte cardinale
din silabe imanente
referențial absolut - *eu*
emoție pendulatoare - *nu, da*
direcții de mișcare - *în, din, sus, jos*
toate permutate brownian în versuri

transmutarea va fi bine orientată
semantic
dar incompletă și inconsistentă
exhaustiv este un adjectiv intangibil
prin definiție, în preajma lui se acumulează
o infinitate de tentative
la limită

silabele rămase
vor fi adăugate în timp
la poezia mea axiomatică
ca mobilă funcțională
nimic decorativ sau romantic

Merulius Lacrimans

ce biserică grozavă ne-am construit
arcă din lemn de arțar și oțel
ancorată pe o fundație de beton

ploaia bate în vitraliile din ferestre
cu gloanțe lichide
degeaba

furtună după furtună încearcă zadarnic
să o șteargă din câmpul
vederii

chiar și cele mai violente cutremure
nu reușesc să o doboare
la pământ

flăcările mistuitoare nu se pot zidi
aprinzând lumânări pentru
morți și vii

iar rugăciunile în biserică noastră
sunt în permanențăacompaniate
de corul Merulius Lacrimans
ronțăind lemnul băncilor

Învățăături către fiul meu

ți-am spus de când erai mic
*iubit ești atunci când mergi pe nori
purtând la piept un fagure de miere*

când te-ai îndrăgostit prima dată
ai venit țipând că te-a mușcat de inimă
însăși prințesa viespiilor
și nu există alta mai frumoasă pe pământ

iar când te-a părăsit ai vrut să știi
dacă este cineva cu adevărat fericit
my own mother isn't happy, to begin with

astăzi povestești despre zâmbetul iubitei
ca mierea tulburată în cafea
și cum rămâi cu gust de nori pe buze
de câte ori îi săruți talpa

și te mai îndoiești de iubirea ei?...
amintește-ți ce îți spuneam odată

Părinți

de la prima sângerare
a tăcerii lor
silabe grele au curs
pe ramuri semantice
și au rimat
cu scrâșnetul polifonic
al cuvintelor înrădăcinând
elegie în inimă

de fiecare dată
când le strig numele
peste tot ce există
ecou de versuri acute
se întoarce
lovind din neființă

Numărătoare inversă

stau nopțile aliniate să cadă
de gardă
când tot ce-a mai rămas
este cât o grămadă de porumb
în clepsidra bolnavă
de timp

Doamne, când întinzi brațul
să întorci ceasul
aruncă pe furiș
și o mână de boabe poleite
pentru corbii
lipiți pe muchii de sticlă
încrâncenați să înghită
câte o boabă pe zi

Moștenire

tatălui meu

cosorul timpului
i-a decupat vioara din piept
și a îngropat-o adânc în humă

de atunci
tăcerea hemoragică
lovește strunele înțepenite
și dorul toarnă munți de sare
peste inima deschisă

de atunci
dintr-o dată mai verde
iarba de-acasă îi foșnește doina
și îmi cuprinde glezna
în pumni

Răcire

nu am văzut niciodată așa risipă de lumină
miere crestată cu umbre de arțar
vântul și străzile în echilibru intermitent
arbori nuzi cu ramuri filigranate

nu am văzut niciodată așa o invazie
de feline orfane
îmblănite cu frunze de ambră
torcând sporadic la picioarele mele
și marcând teritoriile înghețului

da, iarna foșnește semne în calea mea
chiar aici, sub ochii mei sceptici
strălucesc impresiunile brumate ale pașilor
sub talpa primului viscol

Podul

știu că ai început un pod de piatră
dinspre malul celălalt
spre mine

toată lumea vorbește despre asta
unii se închină, alții nu speră
mulți nici nu cred

dar nu se vede bine până acolo
și sunt nerăbdătoare
Doamne

de aceea dinspre malul aceasta
ridic și eu o schelă
din gânduri

sper să ne întâlnim undeva la mijloc
și să îmbinăm construcțiile
pe un picior de pod
unic

iar dacă vom continua să rătăcim
tu împărțind apele îcoace
eu pe lumea cealaltă
tot singură

voi porni pod înapoi la rândul meu
pentru cei ce nu și-au pierdut
aici credința în
mine

Alternative semantice

locuiesc temporar în sinonime
adun explicații echivalente
pentru singurătate

cât ești de departe
poate fi descris foarte bine de
polul geografic *Tu*

se poate trăi bine
cu alternative pentru tăcere
ascultând lirică batraciană în șoapte

inimile nervoase
ruginesc în translația corpului
sângerând din greu cireșe levogire

miezul nu se vede prin coajă
viitorul este încuiat în zile concentrice
centrate în albăstruș de ou

trecutul agonizează dincolo de retină
prezentul este un elefant în trecere
cu zâmbet impresionist în corneea

Stenoză de clepsidră

pentru Alina Manole

înseamnă altceva surparea de motive
pentru iubire cu cărțile pe față
rien ne va plus
în acest *ad-joc* zilnic
din care îți retragi emoția de a exista încă

înseamnă cedare necondiționată timpului
tot ce amâni pentru nimicuri
de importanță majoră

înseamnă moarte a sinelui
acceptarea de inhibiții cu prioritate maxim
și instituționalizarea emoției de a trăi în doi

chiar dacă nu mai știi ce să faci cu viața ta
dovedindu-se dintr-o dată prea grea
nisipul fuge la fel de sub picioare
palmele transpiră inutil în jurul clepsidrei
gâtuite

numai trei silabe pot eluda axa timpului
iar vârful piramidei de nisip
este unicul tău punct de vedere
din care nu poți cădea mai prejos
de fericire

Calea

se întinde o boală nouă printre păsări
gripă descrisă prin semne

v-uri negre răsfirate pe fond albastru
clișeele migrației spre orizonturi mai calde
sky is the limit no more
toate drumurile tind la infinit prin zbor

v-uri negre scufundate în roșu
ciocuri larg despicate
din carcase agonizând în benzină aprinsă
ori sufocate în camere de gazare
supremație umană peste gropi aviare
comune

se întinde o boală nouă printre păsări
sinucidere în masă a semnelor de protest
dar nu mi-e teamă că ne-am molipsi de
gripă
și odată cu noi ar muri
programe pentru zboruri interstelare

ci mă sperie tot timpul pierdut pe pământ
rumegând carne de înaripate
în așteptarea unui semn divin ce arată
Calea

Îndemn

hai să rupem
scrisorile
documentele
sentimentele
să desfacem
până la os
fiecare cuvânt
identitate
emoție
apoi
să alegem
literele legii
diacriticele
posesivele solipsiste
de semnele iubirii
și să le înșirăm
șotron pe asfalt

și peste gânduri
cale
de cretă colorată
de la trotinetă
la mașină
pentru copiii
ce se cred adulți
dacă nu se mai țin
de mână

Poem cutremurat

vezi la picioarele tale
o umbră căzută din cuib
și îți spui că este în zadar să o salvezi
oricum moare
de ce să o ridici tu din gheață
sau din tăciuni
nu este loc suficient
pe această placă tectonică
pentru gesturi inutile și destabilizatoare
numai copiii cred necondiționat în minuni

este păcat să încerci
ca pe propriul tău ochi
drept să o îngrijești
când în celălalt pândesc pisici viteze
torcând din priviri poftă nefirești

la sâni te-ai rotunjit, răsfătat cu antiteze
nu mai ești copil, nici impresionabil
nici ușor

ești un specimen puternic
perfect adaptat
la realitatea colectiv acceptată
un supraviețuitor
nu îndrăznește dreptul cât pășește stângul
pisicile mioape te plictisesc
și așa inadecvat zgâriat
speri ca peste milenii zdrențuite de ghearele
lor
să învie pasărea mumificată
în sarcofagul ochilor

Drama înrădăcinaților

el, dezrădăcinatul,
a fost avertizat să nu se întoarcă acasă
dar credea sincer că patria este în inima
unde bate dorul de cuvinte
și fără prejudecăți, chiar acolo s-a dus

jubila străbătând orașul natal
din care își retrăsese simbolic originea
hoinărea cu rădăcinile la vedere
pieptănate pe spate
înota printre oameni ca într-un râu vegetal
năzuind să își vadă frunzele cosmopolite
reintegrate temporar

din frunzișul autohton
țipau insecte neofanariote
împodobite cu salbe aurii
măiestre deprimare în cuiburi de beton
visând la făt-frumos din limuzină

câinii purtau în cozi gogoși semilună
nenumărați iepurași cu ochi migdalați
neamuri occidentale de papagali
nici un prieten și o mie de frați pătați
complici inegali la declinarea de vină

în această lume lipsită de bogăția de sine
nu mai era loc pentru alte rădăcini
de atâtea manele și piatră

Argonautul umbrelor de aur*lui Doru Fedorovici*

nava lui e în derivă sub mări de piatră
opalul dromofob cristalizează în oase
teluric tempo bate sub călcâiul ierbii
ape freatică primenesc giulgiu
pentru inimă de argonaut
fără milă calc peste bioglife și sargase

din poemele lui nu mi-a rămas nimic
nu i-am permis nici un motiv
de întoarcere în Tesalia
stearpă ne-a fost sămânța primului sărut
neroditor cornul de minotaur
nu m-am dezgolit din îmbrățișarea lui
de atunci, lână de aur

nava lui încolțește sub munți de ambră
garoafe albe asediază cala
cine gravează cuneiformele iubirii în umbră
ce umbră mă urcă din fosile
ce fosile îmi zugrăvesc trupul cu pământel
amforă cu manuscrise de la marea vie
în care vii sunt numai versurile
despre mine și el

Întoarcerea poetului*lui Doru Fedorovici*

unele întâmplări
nu își găsesc locul de impresiune în inimă
decât mai târziu
când devin suferința absenței
sau învățăminte despre irepetabilitate
atunci se desprind din latență
și se varsă cu disperare în gânduri

caietul lui de poezii
a rămas deschis într-o rană mult mai veche
decât aspirația hemoragică din vene

de atunci greierii părerilor de rău
învie exponențial din iarna amintirilor
reprimare
și pledează pentru întoarcerea argonautului
în agora inimii
pășind pe o cergă de aur
flancat de *thangka* brodată cu lauri

va fi întâmpinat ca niciodată
poemele lui caligrafiate pe *makimonouri*
fluturând din mâinile mele
în bernă

Argo Navis - inscripție pe ancoră*lui Doru Fedorovici*

tulburător
argonautul căzut din oglinzi
desculț de cer dezbrăcat de pământ
trece prin mine cu marea de buze frigide

apele dor
sub umerii lui atât de rotunzi
însetat de foame înfometat însetând
somnul mușcă nuferii din coapse lichide

insonor
râsul degetelor pe sâni blânzi
sărut în derivă despică acoperind
seceta umbrei peste amforă cu aripi ude

Iu-bi-re

timpul îmi abreviază în laitmotiv
 trecerea prin ideograme
 sinonime realității

trei silabe dintr-un silabar prozaic
 cu pretenția de a fi fost
 primordiale și transcendente

trei acorduri muzicale
 repetate de fiecare răsuflare

viața mă respiră
 eu îi silabisesc aerul

iubirea mă definește
 eu îi mărturisesc cuvintele

Cădere de stea

păsările încearcă să îmi spună ceva
se rotesc deasupra țipând
înainte de a pleca

poate mă îndeamnă să le urmez
spre orizonturi mai calde
eu fâlfâi brațele degeaba
nu reușesc nicicum să mă ridic la ele

se întorc și iar se rotesc și țipă
timp de alte trei anotimpuri
schitează cuneiforme pe cer
sigur vor să îmi transmită ceva

iar când iarna își zboară prin mine
lilieci de frig
mă ridic pe vârfuri și strig la stea
să mai aștepte un pic
mă voi înălța eu singură
până la ea

Triptic cu fructe

obrazul drept

gutuie întoarsă spre nuia
nu este un experiment în zadar
se apleacă înălțând privirea
la traiectoria aeriană de zar
parașutat în rezumatul vieții
pentru referințe viitoare
despre impactul cu existența altcuiva

obrazul stâng

cireașă dependentă de lumină
pătrunde levogir prin ochi
radiografie necordială
vede măști purtate peste inimă
sângerează când e lovită de nuiă
în sămburele ei germinează iertări
ce își caută perechea cerebrală

obrazul "niciodată"

se poartă pe frunte
are suprafața poliedrală, lunecoasă
iartă într-o manieră cristalizată
de consecințe nu îi pasă
"data viitoare" nu există pentru el
iar mulțimea celor iertați
este o livadă de cireșe și gutui
condamnate la cădere pe drept

Anaglife

iubirea nu se poate reduce
la tăcere

este singurul cuvânt
caligrafiat în ochi
silabisit de moarte, dincolo

e trimisă înapoi pe pământ
să își predice acolo triadele
eu-și-tu / dra-gos-te / te-iu-besc

sofegii pe mai multe voci
cizelură de chipuri în piatră
în ochi același țipăt

Noaptea

începe dimineața
când soarele invadează teritorii
și cu falange longiline
trasează granița dintre ieri și mâine

apoi cineva sau nimeni
deșiră cu migală
din călcâie, ceafă și umeri
câte o penumbră în sens invers
pentru fiecare îndoială

astfel încât, spre seară, în lume
se manifestă rezultanta sedentară
a tuturor angoaselor
în apocalipsă

atunci
închidem indulgent ochii
și numim imperiul cuprins de eclipsă
noapte

Palimpsest de toamnă

pentru Marina Nicolaev

încă un solfegiu de v-uri
deșiră umbre peste vitraliul albastru
retușat cu surâs de lună

gâște sălbatice
caligrafiază cuneiformele trecerii
prin ideograma diurnă

arțarii își dau foc
greierii se îneacă prin ambră lichefiată
doar tu îmi spui că sunt nebună

toamna transcrie fosile din piatră
în evanghelia inimii
sfielnic abreviind iubirea din urmă

Bioglifă

de trei anotimpuri
îmi crește o *veena* în piept
și timpul îmi abreviază trecerea
în solfegiu carnal
sa-ri-ga-ma-pa-da-ni

sunt gata acum să îmi cânt
samagana vieții

cu fiecare din cele patru brațe
Vishnu rupe un *plectrum*
în corzile sensibile
trei mâini răsucesc cioburi de sticlă
a patra mângâie durerea
cu boboci de lotus
și o înfierează în coapsa uitării
bioglifă

Elegie

nu mi-e teamă de singurătate
dar gândul că nu vom mai fi împreună
mă înnebunește

sau că voi sta singură pe bancă
sub bolta de viță de vie
în grădina altui vis

piatră înmugurind din mâini
prea grele pentru a ridica
paharul cu vin la clepsidra buzelor

sânge pietrificându-se în cădere
struguri de nisip
neatinși

Orbind

nu mi-e frică de întuneric
mă tem doar
că nu îmi voi mai vedea copiii

când hemoragia nopții
îmi va amuți ochii amândoi
departe de țipetele inimii lor

și nu le voi mai citi gândurile
exprimate într-o limbă adoptivă
necunoscută mie

printre orbi
devenind fără voie
umbră mamă pentru lumini orfane

Uitarea

de ce m-aș teme de moarte
numai tăcerea amintirilor
mă îngrozește

mergând pe tăciunii uitării
desculță și legată la ochi
cu inima îndoită de ger

amprentele buzelor tale
coagulându-se în riduri
bioglife înfierate pe obraji

în timp ce păsări amnezice
iernează în ideograma timpului
ciugulind viitorul din icoane vii

Nihil sine dolor

cum se revarsă bătrâna iarnă în vene
zboară din mine sângele cald
și tot ce atinge se preface
în lipsă de timp

iubire, umple-mi la loc inima cu miere
coase-o strâns cu ace de brad
lasă-ți buzele să doarmă
în mine poem

recită-mi strigătele sângelui pe dinafară
și hieroglifele de sare gravate în inimă
păsări hemoragice planând
înspre pământ

Inundație

pământul de unde mi-am retras oasele
dar am lasat hieroglifa inimii
îngropată adânc
este sub ape
se dizolvă casele din paiantă și chirpici
torente răsucesc nervos
fire lichide din fuioarele
bunicilor
ziarele curg alb-negru sub unghii de lut
știrile de senzație au acum
consistența apei în
transgresie
Doamne, așterne-ți brațele baraje de beton
să separe sângele valah
de noroiul
balcanic

Epilog

eu mi-am circumscris visele în viscol
și mi-am caligrafiat tălpile
pe coapse de nisip
amnezic

ca o pasăre orbitând în lenjerie feminină
așteptând ploi de cenușă vulcanică
cu aripile dependente
de lavă

niciodată nu m-am îndoit de iubire
i-am urmat cuvintele
până în pânzele
albastre

acolo nici un dor nu moare nerostit
inima își revendică silabele călite
în foc și oțelite în ger
fluierând

precum o abdicare a amintirilor
uitarea va reitera în splina timpului
poemele acestei treceri
dincolo

Luminița Suse și zestrea spirituală a glifelor existențiale

În volumul *Bioglife*, Luminița Suse oferă spre mărturie, scilicet din spiritul ei împărtășindu-i fiului, *Fiul meu/ este motivul/ acestor semne de trecere* (Motto) dar și cititorului, nu doar o trecere în revistă a unor fapte de viață, ci adevărate învățăminte, călcând cu pașii măsurați și de acum, preciși ai maturității poetice și prezentând aceste consemnări sub forma unei mărturii asupra propriei experiențe. De aceea *glifele trecerii* poetei prin propria-i existență au o multiplă însemnătate: acelea de autoconsemnare a sinelui, într-o alcătuire poetică, cu emoțiile, gesturile sau faptele de odinioară sau a reda într-un mod estetic, prin rigoarea compunerii unor versuri de o expresivitate calculată, povește și o bogată zestre spirituală, purtând grija pentru formarea personalității fiului: *ți-am spus de când erai mic/ iubit ești atunci când mergi pe nori/ purtând la piept un fagure de miere (Învățăături către fiul meu)*.

Spiritul cu miturile lui, nu va părăsi niciodată gestul împărtășirii experienței, de aceea, cu o asumată responsabilitate sau maturitate, poeta relatează autoconfesiv: *de o viață urc munte/ să ajung la rana amurgului/ unde timpul își coagulează/ semnele de trecere în ziua de dincolo// aproape că am ajuns// dar cine îmi înghite pământul de sub tălpi/ ce tălpi dansează albastru pe/ frunte/ oh, fruntea mea sprijină/din stele coborând/ alt munte (Petroglifă).*

Chiar și atunci când vine vorba de autoconfesiune, poezia Luminiței Suse pur și simplu înalță: *sunt aeriană/ de când m-am născut/ îmi urmez capul, nu picioarele/ într-o zi o să aplec fruntea, cuminte/ să coboare stea/ în locul meu (Aeriană).*

Din locul în care se află poeta și așa cum le observă, dimensiunile ce țin de conceptele: *spațiu și timp* prind contur, personificare și în acest fel participă la evidenta trecere, respectiv devenire: *miezul nu se vede prin coajă/ viitorul este încuiat în zile concentrice/ centrate în albăstruș de ou// trecutul agonizează dincolo de retină/ prezentul este un elefant în trecere/cu zâmbet impresionist în cornee (Alternative semantice).*

Maturitatea poetică nu rezidă doar din exercițiul semantic și redarea riguroasă a versului, ci și din tematica asumării vârstei și poate o atitudine sau o optică de data aceasta venind cu puternice accente filosofice și chiar aforistice, ce arareori migrează în afara granițelor unui plan existențial: *de ce m-aș teme de moarte/ numai tăcerea amintirilor/ mă îngrozește// amprentele buzelor tale/coagulându-se în riduri / bioglife înfierate pe obraji// în timp ce păsări amnezice/ iernează în ideograma timpului/ ciugulind viitorul din icoane vii (Uitarea).*

În pofida etalării cu sinceritate și strictețe stilistică a amintirilor sau a faptelor constatate de-a lungul timpului, poeta nu poate rămâne rece în fața unuia dintre cele mai mari concepte care stau la baza existenței și anume iubirea: *iubire, umple-mi la loc inima cu miere/ coase-o strâns cu ace de brad/ lasă-ți buzele să doarmă/ în mine poem// recită-mi strigătele sângelui pe dinafară/ și hieroglifile de sare gravate în inimă/ păsări hemoragice planând/ înspre pământ/ (Nihil sine dolor)* sau confesiunea: *niciodată nu m-am îndoit de iubire/ i-am urmat cuvintele/ până în*

pânzele/albastre (Epilog), iubirea nu se poate reduce/ la tăcere// este singurul cuvânt/ caligrafiat în ochi/silabisit de moarte, dincolo// e trimisă înapoi pe pământ/ să își predice acolo triadele.(Anaglīfē)

Din punct de vedere tematic și implicit, stilistic, Luminița Suse propune în acest volum o poezie ce încearcă să elimine din versuri cazul genitiv, tocmai pentru a-i extinde creației aria de răspândire a mesajului emis, înzestrând versurile ca purtând în sine condiția discursului ce relatează în cea mai mare parte în mod detașat de sinele poetic (*Versuri antigenitive*).

Putem spune că literatura în genere va dăinui, atunci când ea se apropie și dezbate în diferitele-i maniere stilistice, problematica ființei și a devenirii ei. Atunci ea își croiește un temei nu doar prin ceea ce este, ci și datorită statutului sau a rostului pe care i-l conferă artistului. Luminița Suse și-l împlinește prin poezia ei și datorită acestui volum, ce poartă un titlu sugestiv și în același timp deosebit de expresiv al trecerii simbolice prin această lume: *Bioglīfē*.

Iar temeiul pe care îl are lectura acestui volum este acela că poezia Luminiței Suse, prin ceea ce conține intrinsec, este axiologic: poemul ne ia de mână și ne ridică preț de o cufundare între versuri, la înălțimea sufletului poetei!

Adina Ungur

Activitatea literară

Luminița Suse s-a născut în București. A absolvit facultatea de Matematică, secția de Informatică la Universitatea din București. Este membră a următoarelor organizații culturale:

- Uniunea Scriitorilor din România
- Cenaclul "Săgetătorul", București, condus de Prof. Dr. Tudor Opreș
- The Ontario Poetry Society
- Ottawa Independent Writers
- Ottawa Valley Writers Guild

Luminița Suse este redactor și colaborator la revista "Atheneum" și membru fondator al Fundației Culturale Atheneum din Vancouver, Canada.

Apare cu versuri, proză și articole în următoarele publicații și websituri literare:

- "Curierul zilei", cotidian al jud. Argeș
- "Cronica" - Revistă de cultură, Iași
- "Argos", www.revistaargos.tk, Craiova
- "Europeea", www.europeea.ro, București
- "Cercul poezilor", www.cerculpoetilor.net

- "Oglinda literară", www.oglindaliterara.ro
- "Agora Universitaria", Satu Mare
- "Adevărul de Cluj", Cluj-Napoca
- "Virtualia", antologii de cenaclu, ed. Pim, Iași
- "Ultima generație, primul val", antologie a siteului www.agonia.net, ed. Muzeul Literaturii Române

- "Foaie pentru minte, inimă și literatură"
- "Galateea", www.galateea.net, Königsbrunn
- "Apoziția", München
- "Astropoetica" www.astropoetica.com
- "Viața românească"
- "Citadela", Satu Mare
- "Reflex", Reșița
- "Poesis", Satu Mare
- "Cetatea culturală", Cluj-Napoca

- "Lumină lină", New York
- "Conexiuni", New York
- "Atheneum", www.atheneum.ca, Vancouver
- "Observatorul", Toronto
- "Românul Canadian", Toronto

- "Anthology One", "Agua Terra", "Borderlines", antologii ale revistei "Ascent Aspirations", British Columbia
- "Enchanted Crossroads", "Butterfly Thunder", antologii editate de TOPS - The Ontario Poetry Society
- "Verse Afire" newsletters, The Ontario Poetry Society
- "The Saving Banister", antologie editată de CAA - Canadian Authors Association
- "Bywords Quaterly Journal", Ottawa
- "The Sage of Conciousness", revistă online

De aceeași autoare:

- *Anotimpul licuricilor*, Editura ProTransilvania, București, 2001
- *Sacrificiul mirării*, Editura ProTransilvania, București, 2002
- *Geometrii singulare*, Editura ProTransilvania, București, 2003
- *Duminica inimii*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2006

Pagină de web: www.luminitasuse.com
Adresă de contact : bioglife@luminitasuse.com

Cuprins

*Luminița Suse și viabila creație poetică atât în
spațiu cât și în timp* 5

Semne de trecere 11

Petroglifă 12

Zidiți în pentagrame 13

Eu 15

Versuri antigenitive 17

Poezia 19

Aeriană 20

Triptic cu arbori 22

Imagini în oglindă 26

Relativitate 29

Translație 30

Merulius Lacrimans 32

Învățăături către fiul meu 34

Părinți 36

Numărătoare inversă 37

Moștenire 38

	<i>Răcire</i>	39
	<i>Podul</i>	40
	<i>Alternative semantice</i>	42
	<i>Stenoză de clepsidră</i>	44
	<i>Calea</i>	46
	<i>Îndemn</i>	48
	<i>Poem cutremurat</i>	50
	<i>Drama înrădăcinaților</i>	52
	<i>Argonautul umbrelor de aur</i>	54
	<i>Întoarcerea poetului</i>	56
	<i>Argo Navis - inscripție pe ancoră</i>	58
	<i>Iu-bi-re</i>	59
	<i>Cădere de stea</i>	60
	<i>Triptic cu fructe</i>	62
	<i>Anaglife</i>	65
	<i>Noaptea</i>	66
	<i>Palimpsest de toamnă</i>	68
	<i>Bioglifă</i>	69
	<i>Elegie</i>	70
	<i>Orbind</i>	71

Uitarea 72

Nihil sine dolor 73

Inundație 74

Epilog 75

*Luminița Suse și zestrea spirituală a glifelor
existențiale 77*

Activitatea literară 83

Cuprins 87

